

«یورو» توازن جدیدی در معاملات جهانی پدیده‌ی آورد

یورو را بدلست آورده‌اند. به‌ویژه کشورهای آلمان، فرانسه و ایتالیا. هشت کشور دیگر نیز مثل اسپانیا و کشورهای بنتل لوکس به آن خواهند پیوست. ۸۵ درصد تولید ناخالص اروپا در دست این کشورها است. بنابراین پول واحد اروپا براساس تولید بسیار مهم

* ژیسکاردستن: ایجاد پول اروپایی به ایجاد سازمانهای منجر خواهد شد که با سازمانهای آمریکایی در رقابت خواهند بود. یعنی از مدیریت بانکی مسلط از سوی یک کشور، باید به مدیریت دوقطبی حرکت کنیم.

شکل می‌گیرد و از پشتونه خوبی برخوردار است.

پس از بحثهای زیاد، بانک مرکزی اروپا یک رئیس بسیار توانا و یک هیئت مدیره مركب از افراد مستقل و توانا دارد و شورای این بانک، این هفتة (نیمه اول خدادادمه) اولین جلسه خود را برگزار خواهد کرد. برخی‌ها اظهار می‌داشتند که اعلام ایجاد یورو، وضعیت جدیدی را در بازارها بوجود خواهد آورد و لی دیدیم که بازارها از یورو استقبال کردند و حتی پولهای اروپایی در مقابل دلار و بن توقيت شد.

رئیس جمهور اسبق فرانسه افزود، در مورد آینده به دو چیز می‌توان اشاره کرد: از اول ژانویه ۱۹۹۹ بورو برای یازده کشور پول واحد خواهد بود و نرخهای پول ملی در مقابل آن مشخص خواهد شد. همزمان از پول ملی برای احتیاجات جاری استفاده خواهد شد. اگر شما هم به اروپا مسافرت کنید پولهایی مثل مارک و فرانک را خواهید دید و این‌ها اسمهای خواهند بود برای استفاده جاری مردم در ارتباط با پول واحد اروپایی. در اول ژانویه ۱۹۹۹ هیچ چیز الزامی و اجباری نخواهد بود. شرکتهای اروپایی می‌توانند حسابهای خود را به «یورو» تبدیل کنند و بر آن مبنای نیز مالیات بپردازند. آنها همچنین

دوقطبی اقتصادی در آینده است.

آنچه در پی می‌آید سخنان ژیسکاردستن و پاسخ‌ی به چند سوال در این زمینه است.

والری ژیسکاردستن در آغاز سخنان خود گفت که قدمت تاریخی و غنای فرهنگی ایران و قدرت، شخصیت و ماهیت این کشور که توانسته در گذشته تهاجمات را در خود جذب و هضم کند و نیز توانایی مردم این کشور در پیشرفت فکری و فلسفی و کمکی که به تمدن دنیا داشته است، زمینه را برای گفتگوی سازنده بین ایران و جامعه جهانی فراهم کرده است. وی هم‌چنین تاکید کرد من از موضع خودم صحبت می‌کنم. من یک لیبرال میانه رو اروپایی هستم و سالهای است که در موضع خود ثابت قدم بوده‌ام.

آقای ژیسکاردستن سپس گفت: مسئله -یورو- یا پول مشترک اروپایی بیست سال سبقه دارد و این سابقه، مفهوم بعد زمان را نیز به ما می‌دهد، بدی که در سیاست کنونی جهان و برای موفقیت طرحهای بزرگ، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد.

در سال ۱۹۷۸ طرح یورو در شورای اروپا مطرح شد. همان سالی که امام خمینی به فرانسه آمدند. در شورای اروپا صدراعظم اشمت (صدراعظم اسبق آلمان) و من چند چیز را مورد توجه قرار دادیم: ایجاد سیستم پولی اروپا (یورو) و نیز ایجاد بانک مرکزی اروپا. بعدها در ماستریخت نیز این موضوع مورد بررسی قرار گرفت.

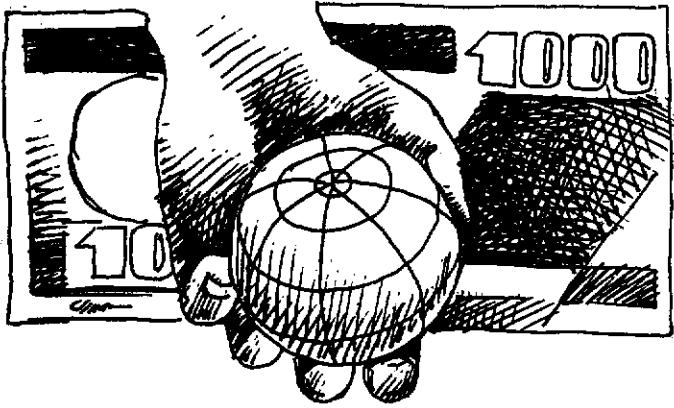
۱۸ ماه پیش با مطالعه مطبوعات جهان متوجه می‌شدیم که هیچکس موفقیت یورو را باور نمی‌کرد. گفته می‌شد که کشورهای اروپایی به معیارهای همگرایی دست نخواهند یافت و تاریخ موردنظر احتمالاً عقب خواهد افتاد و پس از چندی اصل موضوع نیز فراموش خواهد شد. اما امروزه ۱۱ کشور معیارهای لازم برای پیوستن به

اشاره پول واحد اروپایی بزرگترین دستاورده قاچ کهن پس از عهدنامه وستفالیا در سال ۱۶۴۸ است. این پول می‌تواند به ایجاد یک بلوک اقتصادی قوی با توانی فراتر از توان اقتصادی ایالات متحده امریکا منجر شود. برخی صاحبنظران اقتصادی براین عقیده‌اند که پول واحد اروپایی سرانجام روزی دلار امریکا را به مبارزه خواهد طلبید.

رویارویی «یورو» با دلار به کجا خواهد انجامید و آثار آن بر معاملات تجاری جهان در آستانه هزاره سوم چه خواهد بود؟ و عاقبت کار «یورو» با دلار به کجا خواهد انجامید و آثار آن بر معاملات تجاری جهان در آستانه هزاره سوم چه خواهد بود؟ و آیا «یورو» نیز مانند دلار از اهمیت یک پول مرجع در سیستم مالی جهانی برخوردار خواهد شد یا نه؟

* رئیس جمهور اسبق فرانسه: رهبران اروپایی موضوع مشارکت اقتصادی دو سوی آتلانتیک را مورد توجه قرار داده‌اند و در این خصوص تصمیم هم گرفته‌اند. بنابراین به‌سوی بازاری می‌رویم که مجموعه وسیعتری را در بر گرفته است.

والری ژیسکاردستن رئیس جمهور اسبق و نایبینده فعلی پارلمان فرانسه که خود از طراحان پول واحد اروپایی در اوخر دهه ۱۹۷۰ میلادی بود، در سخنرانی خود در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه در روز دهم خدادادمه امسال تأثیر پول واحد اروپایی برروی وحدت اروپا را تشریح و نظرات خود را در این زمینه بیان کرد. ژیسکاردستن سهمی برای سهم دلار در معاملات بین‌المللی برای «یورو» در سالهای آینده قائل و معتقد به ایجاد یک جهان

* امروزه کشورهای زیادی می‌خواهند به اتحادیه اروپا وارد شوند. در مرحله اول پنج کشور مورد نظر است که با توجه به آمادگی آن کشورها توسعه اتحادیه انجام خواهد شد.

به ایجاد سازمانهای خواهند شد که با سازمانهای امریکایی در رقابت خواهند بود. یعنی از مدیریت بانکی مسلط از سوی یک کشور، باید به مدیریت دو قطبی حرکت کنیم که البته یک نوع تحول در فکر دو طرف را می‌طلبد.

اروپایی بعد از رواج یورو چگونه خواهد بود؟ سازمانها، نهادها، سیاستها و حدود جغرافیایی سرزمین اروپا برایمان مهم خواهد بود. در مورد نهادهای سیاسی همانطور که می‌دانید سفرای کشورهای اروپایی در سایر کشورها حضور خواهند داشت. کشورهای موثر در اتحادیه اروپا دارای دیدگاه فدرالی هستند اما برخی کشورهای جدید این دیدگاه را ندارند. یورو یک وسیله فدرالی است. یک بانک مرکزی واحد که به هیچ دولتی جواب پس ندهد، یک سیاست فدرالی است اما باید مکمل های سیاسی نیز داشته باشد. این بانک باید مستقل باشد ولی نباید از کشورهای اروپایی منزوی شود. پس به ابتکاراتی در این زمینه نیاز است. ایجاد شورای وزرای دارایی ۱۱ کشور برای هماهنگ کردن سیاستهای اقتصادی کشورهای عضو سراغ از ساختار نهادی بعدی خواهد بود.

به گفته والری ژیسکار دستن، انگلیس و کشورهای اسکاندیناوی با گرایش فدرالیسم نظیر آنچه در امریکای قرن ۱۸ داد مخالفاند و ممکن است با فدرالیسم نوعی تمرکزگرایی ایجاد بشود که با تنوع اروپا

و ۲۰ درصد تجارت جهانی را در دست دارد و امریکا به ترتیب ۲۷ درصد و ۱۸ درصد آنرا. ولی وقتی وضعیت مالی را مورد توجه قرار می‌دهیم اوضاع اینطور نیست. به طور مثال ۴۰ تا ۶۰ درصد معاملات مالی دنیا به دلار است، البته رقم چندان دقیق نیست. وقتی هم به گذشته نگاه می‌کنیم می‌بینیم عمر مواضع پولی یا وضعیت پولی در مقایسه با وضعیت اقتصادی بیشتر و طولانی تر است. مثلاً لیسر استرلینگ حتی پس از کاهش قدرت اقتصادی انگلیس، قدرت خود را مدتها حفظ کرد. دلار نیز یک پول مرجع در سیستم مالی جهان است با این وجود لازم است که یک توازن جدید در معاملات پولی جهان صورت بگیرد. امروزه سهم پولهای اروپایی در معاملات جهان حدود ۲۵ درصد است و توازن جدید باید بر مبنای ۴۰ درصد سهم اروپا، ۴۰ درصد سهم امریکا و ۲۰ درصد سهم بن زاپن و فرانک سوئیس باشد.

اگر سهم دلار از ۶۰ به ۴۰ و یورو از ۲۵ به ۴۰ درصد برسد، در آن صورت جابجایی زیادی در شرط صورت خواهد گرفت و مجموع جابجایی پولها به یک هزار میلیارد دلار خواهد رسید. یعنی از سهم دلار کم و به سهم یورو اضافه خواهد شد که البته سالها طول خواهد کشید و تاثیرات زیادی روی پولها و نرخ برایری آنها خواهد داشت و یورو نسبت به دلار به ارزش بیشتری دست خواهد یافت که باید بانک مرکزی اروپا در این خصوص مدیریت کند تا وضعیت متعادل شود. وجود سهم مساوی امریکا و اروپا در تجارت

جهانی نوعی پیشرفت به نفع اروپا خواهد بود. البته گذار از وضعیت یک قطبی به دو قطبی در تجارت جهانی نیاز به توجه بیشتر دارد. ایجاد پول مشترک اروپایی منجر

می‌توانند دستمزدها و حقوقها را به پول ملی پهرازند. در این مدت تمام سیستمهای مالی اروپا بهم خواهد خورد و نرخ سهام در بازار مبادلات و مالی به یورو خواهد بود یا دو نرخ خواهد داشت و شرکت‌های بزرگ خواهند توانست با پولهای ملی خود نیز کار بکنند. در واقع این شرکتها دو تا دسته چک خواهند داشت یکی به یورو و دیگری به پسول ملی. بین سالهای ۱۹۹۹ و ۲۰۰۲ وضعیت خاصی خواهیم داشت.

در سال ۲۰۰۲ همه کشورها باید یورو را پیذیرند و از آن زمان به بعد تمام معاملات به یورو خواهد بود. این فرصت سه ساله برای رفع کمبودها و مسائلی است که وجود دارد بهویژه در زمینه حسابداری دوبل که برای شرکتها هزینه‌زاست، ضمناً در این مدت مردم به پول جدید عادت خواهد کرد. این بزرگترین تغییر پولی در جهان است که حدائق ۲۸۰ میلیون نفر را تحت تاثیر قرار می‌دهد. از اول زانویه ۲۰۰۴ که پول اروپایی جایگزین پولهای ملی می‌شود تغییرات زیادی در تمام کشورهای اروپایی بوجود خواهد آمد و به طور خلاصه در آنچه که در مبادلات فعلی پنهان است، با ایجاد پسول واحد اروپایی آشکار خواهد شد و امکان مقایسه بین کشورهای مختلف بوجود خواهد آمد و البته این مشکلات داخلی اروپا است، ولی در سطح بین‌المللی نیز نتایجی بدست خواهد آمد. صدراعظم اشمت و من که در ایجاد فکر پول واحد اروپایی نقش داشتم، زمانی به این فکر اتفاقیم که با کاهش ارزش دلار در دهه ۱۹۷۰ و شناورشدن پولهای اروپایی مواجه بودیم که این دو از علل پیدایش پول واحد اروپایی بود.

از قرن نوزدهم تا جنگ جهانی اول لیر استرلینگ بر اقتصاد جهان تسلط داشت. قرن بیست شاهد حاکمیت دلار بوده که تاکنون نیز ادامه دارد. ولی در قرن بیست و یک سیستم اقتصادی بین‌المللی به سوی دو قطبی شدن پیش خواهد رفت؛ یکی قطب اروپا و دیگری قطب امریکا. زاپن هم به عنوان یک شریک مطرح خواهد بود.

از زوم توازن جدید پولی وقتی به ارقام نگاه می‌کنیم نقش کلی امریکا و اروپا را در جهان می‌بینیم. اروپا ۳۱ درصد تولید

سازگاری ندارد. بنابراین برای انجام کارها زمان لازم است. ممکن است در اروپا مناطق یا حوزه‌های فدراتیو داشته باشیم، مثل زمینه‌ای که یورو از یک حالت فدراتیو برخوردار خواهد بود.

همچنین ممکن است در برخی از زمینه‌های سیاست خارجی و نه در تمام زمینه‌ها کارهای فدرالی داشته باشیم یا از موضوعات خاصی شروع کنیم. در میان مدت می‌شود از یک اتحادیه فدرالی کشورهای اروپایی صحبت کرد و لی در خصوص یک کنفرانسیون نمی‌توان صحبت کرد چون ممکن است برخورد منافع در کار باشد. بنابراین باید سازمانهایی داشته باشیم که قدرت تحمل برخورد منافع را داشته باشند.

* یسکارdestن گفت؛ مسائل فرهنگی در ساختار یک جامعه بسیار مهم است. گسترش اروپا باید در محدوده طبیعی و فرهنگی آن متوقف بشود. شاید بپرسید که آیا اتحادیه اروپا به سایر قسمت‌های جهان نیز توجه خواهد داشت؟ در پاسخ باید بگوییم این توجه همیشه وجود داشته و آمادگی اروپا برای همکاری با سایر بخش‌های جهان همیشه وجود داشته و اتحادیه اروپا بیشتر از همه منابع خود را برای کمک به کشورهای عقب‌مانده اختصاص داده است. اتحادیه اروپا با کشورهای دیگر صنعتی جهان نیز همکاری خواهد داشت. از لحاظ کمی اروپا مهمترین بخش صنعتی جهان خواهد بود و با امریکا نیز همکاری خواهد داشت.

رهبران اروپایی موضوع مشارکت اقتصادی دوسوی آتلاتیک را مورد توجه قرار داده‌اند و در این خصوص تصمیم هم گرفته‌اند، بنابراین به سوی بازاری می‌رویم که مجموعه وسیعتری را در بر می‌گیرد. اروپا تصمیم دارد که با کشورهای صنعتی و قطب‌های اقتصادی همکاری کند، قطب‌های اقتصادی جدیدی که در بیست سال گذشته ایجاد شده‌اند. به دنبال همکاری فعال بین اروپا و شرکای آن بهویله ایران هستیم. آغاز این گفتگو و تفاهم مصالجه آقای خاتمی با CNN بود که موجب خواهد شد دوطرف بیشتر همیگر را درک کرده و با هم همکاری داشته باشند.

در پایان این سخنرانی آقای یسکارdestن به سوالات مطرح شده در خصوص بیکاری در اروپا و تاثیر آن بر موقعیت یورو، مسئله جهان دو قطبی اقتصادی و جایگاه ژاپن در وضعیت جدید، نقش اروپا در مسائل امنیتی نظام بین‌المللی، دلایل مخالفت انگلیس با سیستم پول واحد اروپایی و تاثیر آزمایش‌های اتمی اخیر هند و پاکستان بر سیاست هسته‌ای فرانسه پاسخ گفت.

* آیا فکر نمی‌کنید که با وجود ۱۸ میلیون بیکار در اتحادیه اروپا و رعایت شرایط اقتصادی اتحادیه مثل محدودیت تورم و نرخ بهره و کسر بودجه که از ایثارهای سیاست‌های اقتصادی هستند، موقعیت یورو با مشکل مواجه بشود؟

- در حال حاضر وضعیت اقتصادی اتحادیه همین طور است. سه کشور بیکاری کمتری

دارند. انگلیس، ایرلند و هلند و تا حدی نیز پرتغال. بقیه بیکاری زیاد دارند. نرخ تورم در تمام کشورها بسیار پایین است. نرخ بهره نیز بسیار پایین است و این خطر وجود دارد که در ایتالیا و اسپانیا نرخ بهره زیاد پایین آمده است. وضعیت مبادله با دلار که تا ۱۹۸۷ به ضرر اروپا بود حالا به نفع اروپا است. بنابراین ما در یک مرحله رشد هستیم ولی آیا می‌توانیم به وضعیت درازمدت امیدوار باشیم؟ اینطور است چون بیکاری هم کاهش خواهد یافت. در فرانسه این شروع شده و در آلمان نیز همین‌طور و احتمالاً شاهد کاهش نرخ بیکاری در این کشورها خواهیم بود.

در وضعیت افزایش نرخ بهره در جهان بسیار اروپا نیز مشکل ایجاد خواهد شد. با این مرکزی اروپا باید در این زمینه توجه بیشتری بکند.

* شما از جهان دوقطبی اقتصادی در آینده صحبت کردید آیا در مسائل سیاسی و برخورده با قضایای عده بین‌المللی این وضعیت وجود خواهد داشت و جایگاه ژاپن در این وضعیت چگونه خواهد بود؟

- من نگفتم جهان به طور کلی دوقطبی خواهد بود بلکه در زمینه مالی و اقتصادی این چنین خواهد بود. اگر مجموع کشورهای اروپایی را در نظر بگیرید دوقطب خواهد بود یکی امریکا و دیگری اروپا و جای ژاپن عوض خواهد شد. من صحبت از جهان دوقطبی سیاسی نکردم و سایر کشورها نیز نقش فرآینده‌ای در سیاست جهانی خواهند داشت. فعل از نظر بولی یک دنیای یک قطبی داریم که در آن دلار حاکمیت دارد و این وضعیت تغییر خواهد کرد و با وجود اروپا، یورو سهمی معادل دلار خواهد داشت و وضعیت یک قطبی با حاکمیت دلار جای خود را به یک وضعیت دوقطبی خواهد داد.

* نگاههای اقتصادی به نظام بین‌المللی خوشبینانه بوده است، نقش اروپا در مسائل امنیتی نظام بین‌المللی چه خواهد بود؟

- در تحول اقتصادی اروپا و وضعیت بین‌المللی درست است من خوشبین هستم ولی به طور کلی ما در یک وضعیت رشد هستیم. سهم اروپا در امنیت جهان این خواهد بود که اروپا از یک کانون جنگ خارج بشود. جنگهای جهانی در واقع جنگهای اروپایی بوده‌اند و ایجاد اتحادیه اروپا این کانون درگیری را از بین می‌برد. جنگهایی که ایران نیز یک قربانی آن بود. اولين

فرانسه باشد. دنبال سیاست مشترک در زمینه همکاری با ایران هستیم. درمورد همکاری علمی و فنی اروپا با ایران این همکاری در گذشته در سطح بسیار خوبی بود و پژوهشکان شما با مراکز تحقیقاتی فرانسه همکاری خوبی داشتند. باید تمرکز را بر این موضوع بشود و تنوع پیشتری در آن باید وجود داشته باشد. رفتار و شیوه پرخورده باید مشترک باشد. ایده‌واریم تلاشهای آینده به توجه پرسد و باید از مسجاري ملی بین ایران و کشورهای مختلف اروپایی همکاری ادامه داشته باشد.

گزارش از: اسماعیل مردانی گیوی

در دانشکده مدیریت دانشگاه تهران بررسی شد.

توسعه پایدار و بسط مقاهم تئوریک مدیریت

* رئیس دانشگاه تهران: انجمن‌های علمی در ازین بردن تنگناهای آموزشی و مدیریتی جامعه بسیار موثرند. چون افراد متخصص در این انجمن‌ها گرد آمده‌اند و در کارهای اجرایی نیز درگیر هستند.

تدریس شود، طراحی او لیه آن باید مطابق با نیازهای جامعه باشد تا پویایی خود را از دست ندهد. زیرا اگر برای آموزش افراد هزینه‌ای شود که مقایر یا نیازهای جامعه باشد این ضدبهه‌وری است و پیشنهاد می‌کنم رشته‌های نیمه کارآور تعطیل شوند.

در بحث تحقیقات نیز انجمن‌های علمی راهگشا هستند. کارهای تحقیقاتی ضمن روشن‌سازی راهکارهای لازم برای ازین بردن مشکلات، باعث می‌شوند تا دانش افراد متخصص از پراکنده‌گی خارج شود که پیشنهاد می‌شود زمینه‌های اطلاع‌رسانی میان افراد محقق و متخصص برای تحقیقات موثر، گسترده‌تر شود.

در بحث مربوط به تحقیقات دانشگاهی برای آنکه درد جامعه یا درد ملی حل شود به نظر می‌رسد انجمن‌های علمی نقش موثری را بتوانند ایفا کنند. بویژه آنکه انجمن‌های خلاق و نوآور باشند. این امر باید تجاری و تولیدی شود. وقتی

تکثیر سلاحهای هسته‌ای بکنیم؟ تصمیمات اخیر بسیار تاسف‌انگیز است و سوال این است که چگونه باید از توسعه پیشتر آنها جلوگیری کرد. این کشورها در آینده نزدیک باید معاهده را امضا کنند و ما هم باید سهم خود را ادا کنیم.

* در مورد همکاریهای علمی بین ایران و اروپا آیا همه کشورهای اروپایی یک سیاست واحد را به اجرا خواهند گذاشت؟

سیاست همکاری وجود دارد. تلاشهای در اتحادیه اروپا می‌شود که برای روابط با ایران به یک سیاست واحد برسیم و فرانسه علاقه‌مند است که این سیاست کلی شبیه سیاست خود

باشد. از یک سیاست اروپایی را بگویید؟

- از خود انگلیسی‌ها بپرسید. آنها بکنند، تصمیم گرفته‌اند پول واحد ایجاد کنند، دنبال ایجاد اختلاف با دیگران نبودند، ما دیگران را رسانش نمی‌کنیم و به انتخاب آنها احترام می‌گذاریم. مخالفت انگلیس در رابطه با فرهنگ این کشور است و آنها همیشه با استکارات مربوط به وحدت قاره مخالف بودند، آنها میلی نداشتند که وحدت پولی صورت بگیرد و مطبوعات انگلیس نیز مانع این کار بودند ولی وقتی نتوانستند این کار را

بکنند روش انتظار را در پیش گرفتند تا در سه سال آینده تصمیم بگیرند که به «یورو» ملحق شوند یا نه. برای کشور همسایه مثل انگلیس، زندگی در خارج از یورو مشکل خواهد بود، چون مجموعه معاملات به یورو انجام خواهد شد.

وقتی انگلیس بخواهد دیر وارد سیستم بشود که فکر من کنم این کار را بکند - آن موقع سیستم بدون شرکت انگلیسی‌ها سازماندهی خواهد شد و دیرآمدن انگلیس به ضرر انگلیس تمام خواهد شد و نفع آن کشوز در این است که زودتر وارد بشود. ما نه انتقاد می‌کنیم و نه چیز دیگری. انگلیسی‌ها نیز در اتحادیه اروپا سهیم بوده‌اند و نقش خوبی در اتحادیه به طور صادقانه ایفا کرده‌اند.

* آزمایش هسته‌ای هند و پاکستان روند جدیدی را در مسابقه تسليحاتی بوجود آورده است؛ فرانسه آیا احتمال تغییری در سیاست هسته‌ای خود خواهد داشت؟

- نه، ابداً نگران چنین تغییری در سیاست فرانسه نباشید. در دهه ۷۰ ما در مسائل منع آزمایش‌های هسته‌ای و محدود کردن آن و عدم تحويل امکانات هسته‌ای به کشورهایی که در جستجوی اهداف نظامی بودند فعال بودیم. نتایج این آزمایش‌های جدید این است که چگونه هند و پاکستان را ترغیب به امضای معاهده منع

دومن گردهمایی انجمن علوم مدیریت ایران با هدف گسترش، پیشبرد، ارتقای علم، توسعه کمی و کیفی نیووهای متخصص و بهبود بخشیدن به امور آموزشی و پژوهشی با شرکت استادان و مدرسان علوم مدیریت و اعضای این انجمن در خرداد سال جاری برگزار شد.

در این نشست این‌آفای دکتر خلیلی عراقی رئیس دانشگاه تهران ضمن اشاره به اهداف و وظایف این انجمن به مسائل و مشکلات آموزشی دانشگاهها و مساله اطلاع‌رسانی در کشورهای جهان سوم، به اهمیت وجودی انجمن‌های علمی در جامعه پرداخت و گفت:

گفته می‌شود که مسائل آموزشی دانشگاهها با مسائل علمی جامعه همراهی لازم راندارد و یا اینکه در کشورهای جهان سوم نظام اطلاع‌رسانی ضعیف بوده و از شفاقتی لازم بخوردار نیست.

البته بررسی این مسائل کار تحقیقاتی گستره‌ای را طلب می‌کند. اما وجود انجمن‌های علمی در جامعه به دلیل گردد آمدن افراد متخصص در یک انجمن و اینکه این افراد درگیر کارهای اجرایی کشور هستند در ازین بردن تنگناهای آموزشی و مدیریتی جامعه بسیار موثرند. این افراد ضمن رفع نقاچی و ضعف‌ها قادرند تخصص‌های گوناگون در جامعه آموزشی و مدیریتی کشور را ارتفاء دهند.

وی افزود؛ اگر قرار است در دانشگاه درسی